

Tähystystä (ei lääketiet.)

Polveni tähystettiin muutama vuosi sitten ja tarkkailin lääkärin toimintaa prosessin ajan. Hän seurasi keskityneesti työkalujen liikettä monitorin kautta ja oli selvästikin aina askeleen edellä tapahtumien kulkua. Ehti siinä jutustella kanssani muistakin asioista (kuten veneilystä), mutta hetkeksikään ei fokus herpaantunut itse tekemisestä. Ihailtavaa toimintaa tärkeässä asiassa.

Vähintään yhtä tärkeässä asiassa - kuinka on laita oman tähystyksemme kanssa? Herpaantuuko ympäristön tarkkailu, kun pentristä ojennetaan kuuma kahvikuppi tai paras kaveri kertoo ”hervottoman kalajutun”? Näitä tapauksia on viime aikoina ilmennyt eikä kenellekään ole kunniaksi onnettomuuden aiheuttaminen oman laiminlyönnin seurauksena.

Heinäkuun lopulla ajoi iso moottorivene purjeveneen yli Helsingin itäpuolella. Vakavilta henkilövahingoilta onneksi vältyttiin mutta ainekset katastrofiin olivat olemassa. Onnettomuudesta on erillinen artikkeli tässä lehdessä. Tähistyksen laiminlyönti on vakavimpia rikkeitä vesillä liikuttaessa. Automaatiikka on tehnyt sen liian helpoksi. Ilman navigaattoria (plotteria/gepsiä) ja autopilottia perämies joutuu seuraamaan liikennealuetta jatkuvasti pysyäkseen ns. kartalla tapahtumista. Mihin unohtuu tämä tärkeä velvollisuus, kun autopilotin ja kahvinkeitin kytkimet napsautetaan päälle?

Veneilyssä on muutama perusperiaate, joita mielelläni toistan väsymiseen asti:

1. Älä putoa 2. Älä törmää ja 3. Älä ole tiellä.

Näillä pärjää jo kummasti ja jos vielä tietää sijaintinsa, niin asiat ovat hyvällä mallilla.

Toinen tähystykseen liittyvä tapaus oli Suomenlahden reittijakojärjestelmän alueella alkukesällä. Eräs rahtilaiva joutui tekemään pienen korjausliikkeen havaittuaan purjeveneen ylittävän aluetta sen edestä. Ilmeisesti suurempaa vaaraa tuohon ei sisällynyt mutta väistöliike osoitti, että jonkinlaista poikkeustilannetta ennakoitiin komentosillalla.

Nyt tullaankin mielenkiintoiseen dilemmaan. Meriteiden säännöissä (Colreg) 10j-kohta sanoo selvästi, että alle 20 metrin alus ei saa hankaloittaa liikennejakokaistaa liikkuvan konealuksen kulkua. Toisaalta säännöissä sanotaan, että kohta 10 ei kumoa yleistä väistämisvelvollisuutta eli esim. konealuksen väistämisvelvollisuutta purjealukseen nähden. (Sisävesisäännöt eivät ole voimassa tuolla alueella). Kuvatussa tilanteessa on siis kaksi toisistaan poikkeavaa voimassaolevaa sääntöä.

Mikä on oikea toimintatapa? Merenkulussa yleensäkin on voimassa kirjoittamaton laki, jonka mukaan viisaampi väistää. Ottamatta kantaa kippareiden älykkyydosamääriin voidaan todeta, että pienemmällä (veneellä) on tässä tapauksessa selkeä intressi väistää jo oman turvallisuutensa vuoksi. Periaate on sama kuin moottoripyöräillä: väistä kaikkea mikä on joskus liikkunut, liikkuu tai tulee joskus liikkumaan.

Mukavaa talven odotusta!

Harri Sane

Kirjoittaja on turvallisuuskouluttaja, Suomen Purjehdus ja Veneily ry:n hallituksen jäsen ja veneilytoimikunnan puheenjohtaja sekä Espoon Meripelastajien hallituksen varajäsen ja Espoon Veneilyturvallisuusyhdistyksen puheenjohtaja.